

Škola na mandolinu

Česko-hrvatská
LIDOVÁ A PRAKTICKÁ
Škola na mandolinu

se zřetelem pro samouky.

AL. FIŠER.

KNIHKUPCEVI
A. G. DALLER
10. ... a praktiční
... ICE.

Jar. Stožický, Brno-Bratislava.

Česko-hrvaťská
LIDOVÁ A PRAKTICKÁ

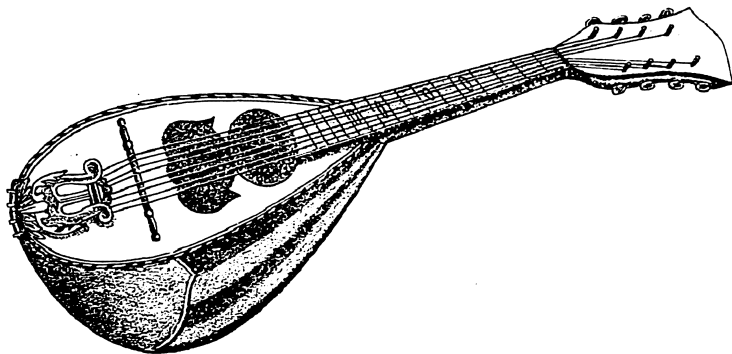
Škola na mandolinu

se zřetelem pro samouky.

AL. FIŠER,

koncertní mistr a hudební skladatel v Praze

Var. Štožický, Brno-Bratislava.

První čl. průmysl pro rytí a tisk not Em. Starý, Praha-XVI / 884.

Část I.

Nauka hudební čili: theorie hudby.

Vše, co člověk čini pomocí své vlastní tělesné neb duševní síly, nazývá se výkonem. Každý výkon stanoven jest na podkladě určitých pravidel.

Hudba jest také výkon, který vytvořen jest chvěním se pružných těles neb nárazů vzduchových vln, působící zvláštním způsobem na sluch a duševní síly člověka. Kdo hudbu provozuje, jest hudebníkem a nástroj, na kterém se hudba provádí, jest nástrojem hudebním.

Hudební soustava skládá se z různých skupin, které řízeny jsou postupem stanovených pravidel. Tyto skupiny pozůstávají z jednotlivých položek, které nazýváme tóny. Tón sám o sobě jest zvuk, neb ve zvuku obsažený prvek, který má pevně stanovenou výšku, hloubku, délku, sílu a barvu.

Zvuk, z kterého má tón svůj původ, jest příráz na lidský sluch, vytvořený buď: úhodem neb nárazem. Z tónů upraven jest v hudbě pravidelný postup, který nazýváme stupnicí, čili scala (čti škála). Stupnice obsahuje 7 tónů celých, které mají následující pojmenování: C - D - E - F - G - A - H.

V každé stupnici mimo 7 tónů celých jest vřazeno pět půltónů samostatných, které se nacházejí mezi následujícími dvojicemi:

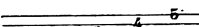
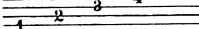
C + D, D + E, F + G, G + A, A + H.

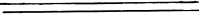
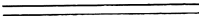
Mimo oněch pěti půltónů samostatných obsahuje každá stupnice ještě dva půltóny nesamostatné a sice mezi dvojici tónů: E + F, H + C.

Tyto půltóny jsou proto nesamostatné jelikož jsou současně i tóny celými. Postupovalo-li by se ve stupnici o 7 tónech ku tónu osmému buď do výše neb do hloubky, jest pak tón osmý opakování tónu prvého v poloze vyšší neb nižší. Tón osmý nazván jest octavou (čti: oktávou), v poměru k tónu prvému a počíná tímto tónem stupnice nová, buď vyšší neb nižší. V hudbě obsažen jest větší počet vyšších i nižších stupnic, s kterými se pomocí hudební literatury později seznámíme.

Soustava hudební upravena jest v literatuře pomocí různých značek. Značky tónů zovu se noty a jejich určení děje se dle hudebních klíčů.

Noty vpisují se do soustavy, zvané osnova, v následujícím provedení:

V osnově: - čárka
U crtvlojtu: crta

pod osnovou:
pod crtvlojtem:

— = = = Tyto krátké čárky, pod a nad osnovou jsou čárky výpomocné.
— Ovo kratke crtime pod i nad crtvlojtem jesu pomocne crtime.

Dijel I.

Glazbeni nauk ili: teorija glazbe.

Sve, šta čovjek radi pomoću svoje vlastite tjelesne ili duševne sile zove se izvršenje. Svako izvršenje jest određeno na podlozi određenih pravila.

Glazba, jest isto jedno izvršenje, koja je stvorena pomoću treptanja pružnih stvari ili udaraca zrakovih valova, rađači osobitim načinom na sluh i duševnu silu čovjeka. Tko glazbu izvađa je glazbenikom i alat na kojem se glazba izvađa zove se glazbilo.

Njezin sistem, slaže se iz različitih grupa, koje su vođene postupkom određenih pravila, k tomu razlogu uređenih. Ove grupe se slažu iz pojedinih dijelova, koje zovemo tone. Ton sám po sebi jest zvuk, ili u zvuku sadrženi element, koji ima tačno određenu visinu, nizinu, duljinu, silu i boju.

Zvuk, iz kojega ima ton svoj izlaz, jest udarac na ljudski sluh. Iz tona jest učinjen pravilan postupak, koji zovemo ljestvica ili (scala čitaj škala). Ljestvica sadržuje 7 tona cijelih koji se zovu slijedećim načinom:

C - D - E - F - G - A - H.

U svakoj ljestvici osim 7 tona cijelih ima 5 polotona samostalnih, koji se nalaze među slijedećima dvojicama:

C + D, D + E, F + G, G + A, A + H.

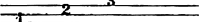
Osim ovih pet polotona samostalnih, sadržava svaka ljestvica još dva polotona nesamostatna i to među dvojici tona:

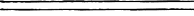
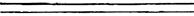
E + F, H + C.

Ovi polotoni jesu zato nesamostatni, jerbo jesu istodobno i toni cijeli. Kad bi se postupalo u ljestvici sa 7 tona, k tonu osmome ili u visinu ili u nizinu, jest onda ton osmi ponavljanje tona prvoga u položaju višom ili nižom. Ton osmi se zove octava (čitaj: oktava) u odnošaju k tonu prvom i počínje ovim tonom ljestvica nova ili viša ili niža. U glazbi ima veći broj viših i nižih ljestvica, koje ćemo pomoću glazbene literature kasnije poznati.

Sistem glazbeni jest uređen u literaturi pomoću različitih znakova. Znakovi tona zovu se kajde a njihovo određenje ravna se pored glazbenih kijača.

Kajde se pišu u crtovlje ili kajdovlje slijedećim načinom:

 - mezera
 praznina

nad osnovou:
nad crtvlojtem:

4 Nota skládá se z kroužku (o) neb okrouhlé tečky (•) zvané hlavička a z druhé částky, zvané krček neb nožička (d j). Krček může míti 1-4 přípony buď praporečky, (j) - (j) - (j) - (j) neb je-li více stejných not trvání pohromadě, spojují se silnými vodorovnými čarami (j j j j - j j j j - j j j j - j j j j).

Veškeré tyto změny ve psaní not, dějí se dle doby trvání čili časomíry.

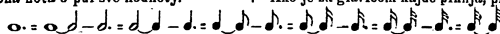
Hodnota not.

Dle hodnoty neb trvání známy jsou nám noty (tóny) celé, půlové, čtvrtkové, osminové, šestnáctinové, dvaatřicetinové a čtyřiašedesátinové.

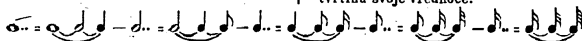
Níže uvedený obrazec uvádí, kolik not (tónů) různého trvání připadne na jednu notu (tón) celou.

2 půlky,	
2 polukajde,	
4 čtvrtky,	
4 čtvrtinke,	
8 osmin,	
8 osminka,	
16 šestnáctin,	
16 brzica,	
32 dvaatřicetin,	
32 hitrice,	
64 čtyřiašedesátin.	
64 naglica.	

Je-li za hlavičkou noty tečka, prodlužuje se ona nota o půl své hodnoty.

Jsou-li za hlavičkou noty dvě tečky, prodlužuje se ona nota o půl a čtvrt své hodnoty.

Kajda slaže se iz kruga (o) ili okrugle piknje (•) koja se zove glavica iz drugog dijela koji se zove vratič ili nogica (d j). Vratič može imati 1-4 pripone ili zastavčičo (j) - (j) - (j) - (j) ili ako je više istih nota trajanja skupa spoje se debelima vodoravnima crtama (j j j j - j j j j - j j j j - j j j j).

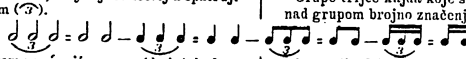
Sve ove zmjene u pisanju kajda, čine se pored dobe trajanja ili časomjere:

Vrednoća kajda.

Pored vrednoće ili trajanja znamo kajde (tone) cijele, polukajde, čtvrtinke, osminke, brzice, hitrice, naglice.

Níže uvedena slika pokazuje, koliko kajda (tona) različitoga trajanja treba na jednu cijelu kajdu (ton).

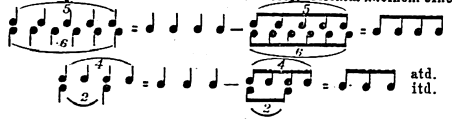
Skupiny tří not rovnající se dvěma stejného trvání, nazývají se trioly a opatřují se nad skupinou číselnou značkou s obloučkem (3).

Grupa trijece kajda koje se ravnaju dvjema istoga trajanja zovu triole i imaju nad grupom brojno značenje i luk (3).

atd.
itd.

Skupiny pěti neb šesti not rovnající se čtyřem, nazývají se: první kvintoly, druhé sextoly. Podobným způsobem tvoří se duoly a kvartoly ze tří not.

Grupe 5 i 6 kajda, koje se ravnaju četirima zovu se: prve kvintole, druge sextole. Sličním načinom čine se duole i kvartole iz 3 kajda.

atd.
itd.

atd.
itd.

Hudební klíče píší se před počtím psaní not a noty bez uvedení klíčů jsou bezvýznamné. Za starších dob znamenaly se klíče písmeny a nejstarší z nich byl klíč F a C. Později vyskytl se klíč G. Nenačným postupem času vyvinuly se nynější tvary klíčů.

Glazbeni ključevi pišu se pred početkom pisanja kajda a kajde bez uvođenja ključa nemaju vrednosti. U starije doba značili se ključevi písmenama i najstariji među njima je bio ključ F i C. Kasnije je bio ključ G. Polaganim postupkom vremena došli su sadašnji oblici ključeva.

Klíč G čili violinový:

Ključ G ili violinski.

Noty v osnově v klíči G violinovém:

Noty v čárkách:
Kajde na crtama:

Kajde u crtovlju u ključu G violinskom:

noty v mezoráh:
kajde u prazninama:

Noty pod osnovou:
Kajde pod crtovljem:

noty nad osnovou:
kajde nad crtovljem:

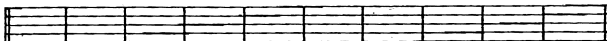
atd.
itd.

Klíč G čili violinový v celku:
Ključ G ili violinski u cjeliní:

atd.
itd.

Doba, která jest určitému počtu not(neb tónů) vyměřena, nazývá se taktem. Jelikož podobných taktů obsahuje každá hudební skladba větší počet, odděluje se ony tenkými kolmými čárkami, kterým říkáme všeobecně: **taktové čárky.**

Takty označují se v písmě před počtem psaní not(neb tónů) za hudebním klíčem zlomkovými číslicemi.

Druhy taktů jsou: sudý, lichý, jednoduchý neb složitý.

Takt sudý: a) jednoduchý: C (2/4) $\frac{C}{2}$ (2/2). Prvý jest velký, druhý malý allabreve —
b) složený: $\frac{3}{2}$ — C $\frac{3}{4}$, $\frac{3}{8}$ — C, $\frac{3}{8}$. 2/4 — 2/8.

Takt lichý: a) jednoduchý: 3/2, 3/4, 3/8.

b) složený: 3/2, 3/4, 3/8, 3/8, 3/8, 12/8 itd.

V malém allabreve každá nota (tón) má platnost poloviny svého trvání a sice: nota celá platí půlku, $\frac{1}{2}$ = $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$ = $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{8}$ = $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{16}$ = $\frac{1}{32}$, $\frac{1}{32}$ = $\frac{1}{64}$.

Střídáme-li dle určitých pravidel dlouhé tóny s krátkými a přizvučné s bezpřizvučnými, provádíme **rytmus**. Pravidelný rytmus může prováděti ten, který ovládá dokonale svůj hudební nástroj.

Každé hudební cvičení neb skladba jakéhokoliv druhu řízena jest určitým během času, který nazýváme **pohybem** (tempo) (z latiny: tempus = čas). Pro tento pohyb (tempo) jsou též upraveny přístroje zvané **kývadlo** (metronom). Buď používá se kývadla (metronomu) neb určuje se čas vlastní obrazivostí, jak odhaduje se často dělá čar pouhým okem.

Pohyby rozeznáváme následující: zdlouhavý: *adagio*, *grave*, *lento*. Pozvolný: *andante*. *Moderato* = mírně, *allegretto* = živěji, *allegro moderato* = s mírnou živostí, *allegro* = rychle, *vivace* = živě, velmi rychle.

Výrazy vztahující se pouze k některým místům ve skladbách: *ritardando* (*rit.*) *ritenuato* (*riten.*), *rallentando* (*rall.*) *accelerando* (*accel.*) = znenáhlé zvolnění, a *tempo* = v pohyb dřívejším, *tempo primo* = první pohyb, *da capo* = opakování, *dal segno* = od znaménka, *fine* = konec, *sul* = sólo, *corda* = struna, C = koruna, prodlužující notu libovolně, *ad libitum* = dle libosti, *pizzicato* = brnkati prstem, *cadenza* = závěr, *dolce* = sladce, *più-více*, *meno* = méně, *poco* = poněkud, *più vivo* = živěji, *più mosso* = hybněji, *poco a poco accel.* = částečně zrychlení, *meno mosso* = volněji.

Doba, koja je određenom broju kajda ili (tona) izmjerena zove se mjera ili takt. Jerbo sličnih mjera sadržava svaka glazbotvorina veći broj, odijeljuju se tankim osovnim potezima, koje se zovu tinci ili razstavci.

Mjere označuju se u gajdopisu pred početkom pisanja kajda ili tona za glazbenim ključom poput slomka.

Mjerovrste jesu: takt, lihe, jednostavne i sastavljene.

Mjera taka: a) jednostavna: C (2/4) $\frac{C}{2}$ (2/2). Prva jest velka, druga mala allabreve —
b) sastavljena: $\frac{3}{2}$ — C $\frac{3}{4}$, $\frac{3}{8}$ — C, $\frac{3}{8}$. 2/4 — 2/8.

Mjera liha: a) jednostavna: 3/2, 3/4, 3/8.

b) sastavljena: 3/2, 3/4, 3/8, 3/8, 3/8, 12/8 itd.

U maloj allabreve svaka kajda (ton) ima vrijednost polovice svoga trajanja ito: kajda cijela vrijedi polovinu, $\frac{1}{2}$ = $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$ = $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{8}$ = $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{16}$ = $\frac{1}{32}$, $\frac{1}{32}$ = $\frac{1}{64}$.

Mjenjamo-li pored određenih pravila duge tone sa kratkima i naglasne sa nenaglasnima činimo ritmus. Pravilni ritmus može činiti onaj, koji umi dobro igrati na svoje glazbilo.

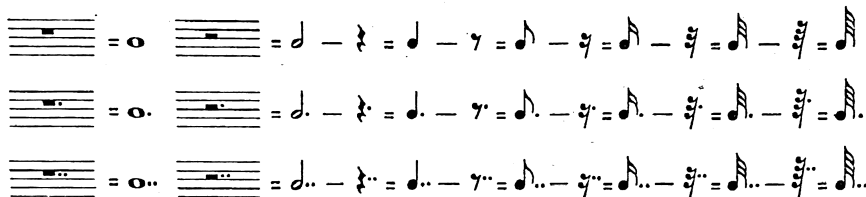
Svaka glazbena vježba ili glazbotvorina, kojekakve vrste redi se određenim tokom časa, koji zovemo mah ili tempo (iz latinskog jezika tempus = vrijeme). Za ovaj mah (tempo) ima isto stroj koji se zove mahomjer ili metronom. Upotrebljava se ili mahomjer ili određuje se čas vlasti tom slikotvornošču, kako se određi duljina poteza snamim okom.

Tempo razaznajemo slijedeće: *adagio* = otežito, *grave* = ozbiljna, *andante moderato* = mirno, *allegretto* = okretno, *allegro moderato* = pobrže, *allegro* = brzo, *vivace* = živo.

Izrazi, koji se potežu samo k nekojim mjestama u glazbotvorinama: *ritardando* (*rit.*), *ritenuato* (*riten.*), *rallentando* (*rall.*), *accelerando* (*accel.*) = brzajuć, a *tempo* = u prijašnjom mahu, *tempo I.* = prvi mah, *da capo* = ponavljanje, *dal segno* = od značenja, *fine* = kraj, *sul* = solo, *corda* = struna, C = ustavka koja produkuje kajdu po volji, *ad libitum* = po volji, *pizzicato* = trzajuć, *cadenza* = klon, *dolce* = slatko, *più* = više, *meno* = manje, *poco* = malo, nešto, *più vivo* = življe, *più mosso* = više pokretljivo, *poco a poco accel.* = malo po malo brže, *meno mosso* = manje okretno.

Máme-li notu, neb více not, celý takt neb více taktů neb i ve větším rozměru pomlčetí, zakládá se ono pomlčení na stejných základech trvání jako jest u not, a proto pro každou dobu trvání not stanoveny jsou značky pomlčení, které vzhledě nazýváme pomlkami (fermata).

Ako moramo kajdu, ili više kajda, cijeli to takt ili više takta ili u većom razmjeru štititi čini se to isto trajanje kao kod kajda i zato za svaku dobu trajanja kajda jesu znakovi stajanja koje u glazbi zovemo stanke.

Má-li se pomlčetí více než-li výše znázorněno, provádí se to následovně.

Imali se štititi više nego je gore naznačeno, čini se to slijedećim načinom.

Pomlka pro Stanka za

1	2	3	4	5	6	7	8	10	20	50
---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

taktů atd.
mjera itd.

Větší počet pomlčených taktů označuje se: tacendo (tacet) což značí: pomlč.

Ku zvýšení neb snížení tónů a opělném zrušení těchto zvýšení neb snížení, užívá se posúvek (accidentálů).

Zvýšení neb snížení tónu může býti buď jednoduché, neb dvojitě.

K jednoduchému zvýšení používá se jednoduchého křížku (\sharp) s příponou (is) ku zvýšení dvojitěmu, dvou křížků ($\sharp\sharp = x$) s příponou (isis).

Veći broj mjera koje se moraju štititi naznači se tacendo (tacet) šta znači šuti.

Da poverisimo ili ponizimo ton i opet povratimo ovo poverenje ili sniženje upotrebljavamo ponizila, poverisila i povratila.

Povizba i ponizba tona može biti jednostavna i dvojstruka.

K jednostavnoj povizbi upotrebljava se jednostavno poverisilo (\sharp) pridodaje se slova (is), k dvojstruko povizbi dvojstruko poverisilo ($\sharp\sharp = x$) pridodaje se slova (isis).

atd.
itd.

c = cis, d = dis, e = eis, f = fis, g = gis, a = ais, h = his, c = cis, d = dis.

Provedení dvojitého křížku:

Provedenje dvojstrukoga povisila:

atd.
itd.

$c = cisis,$ $d = disis,$ $f = fisis,$ $g = gisis,$ $a = aisis.$

K jednoduchému snížení používá se jednoduchého b(b) s příponou (es), ku dvojitému snížení, dvou b(bb) s příponou (eses).

K jednostavnoj ponizbi upotrebljava se jednostavno ponizilo (b), pridodaje se slovka (es), k dvojstrukoj ponizbi dvojstruko ponizilo(bb), pridodaje se slovka (eses).

atd.
itd.

$c = ces,$ $h = b,$ $a = as,$ $g = ges,$ $f = fes,$ $e = es,$ $d = des,$ $c = ces.$

Provedení dvojitého b:

Provedenje dvojstrukoga b:

atd.
itd.

$h = beses,$ $a = asas,$ $g = geses,$ $e = eses,$ $d = deses.$

Má-li po zvýšení neb snížení nastoupiti opět tón původní, označujeme onen odrážkou (h). Posůvky stojící přímo před notou, mají platnosť pro uvedený takt, kdežto stojící za hudebním klíčem, platí pro celou větu neb díl.

Půltón jest nejmenší užíváný v hudbě poměr dvou různých tónů, mezi které nelze vložit jiného tónu, jenž by dle výšky neb hloubky od obou se lišil. Celý tón obsahuje dva půltóny. Tóny, které při stejném znění mají různá jména, nazývají se enharmonické čili stejnozvučné.

Ima-li po povišenju ili poniženju se igrati ton temeljni označimo to povratilom (h). Povišila i ponizila koje stoje upravo pred notom vrijede za uvedeni mah, ali ako stoje za glazbenim ključom, vrijede za cijelu rečenicu ili dijel.

Poloton jest najmanji u glazbi upotrebljavani odnošaj dvaju različitih tona, među koje se nemože dati ton drugi, koji se nebi razlikovao od omih dvaju ni visinom ni dubinom. Cijeli ton sadržava 2 polotoni. Toni koji kod istoga zvučenja imaju različita imena zovu se enharmoničke ili istozvučne.

atd.
itd.

$his = c,$ $cis = des,$ $dis = es,$ $eis = f,$ $fis = ges,$ $gis = as,$ $ais = b.$

O stupnicích.

V hudbě máme různé stupnice. První, o které se zmíníme, jest stupnice tvrdá (dur) (z latiny durus = tvrdý). Za příklad uvádíme základní tvrdou stupnici C dur, jejíž postup jest následující:

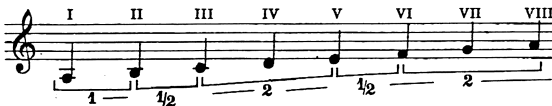
Postupuje-li některá stupnice, jak výše uvedená, C dur, od I až do VIII stupně tím způsobem, by vzešel postupný pořad 2 celých tónů, půltón a 3 celých tónů, půltón jest stupnicí tvrdou tili důrovou. Uvedené stupnice dělí se na dva způsoby a sice: 1. způsob je označení křížkového (♯), druhý pak, označení s Bě (b).

Jsou-li křížky (♯), neb bé (b) uvedeny hned za hudebním klíčem, zastupují toninu a mají platnost pro celou větu neb díl až do jich zrušení, které může nastati opět větou neb dílem novým. Tónin je stejný počet jako stupnic.

Druhý druh stupnic, v hudbě zastoupených, jsou stupnice měkké (mol) (z latiny mollis = měkký). Každá stupnice tvrdá (dur), má svoji souběžnou (paralelní) stupnici měkkou (mol). Uvádíme provedení všech tří druhů stupnic měkké.

Stupnice prvotní č. aeolická A mol.

O ljestvici.

9

U glazbi imamo različite ljestvice. Prva o kojoj ćemo govoriti jest ljestvica tvrda (dur) (iz latinskog jezika durus = tvrdi). Za primjer uvadamo temeljnu tvrdu ljestvicu C dur koje postupak je sljedeći:

Postupa-li nekoja ljestvica, kao gore uvedena C dur, od I. sve do VIII. stupnja takovim načinom, da postane postupni red 2 cijelih tona, poloton, 3 cijela tona i poloton je ljestvica tvrda ili durova. Uvedene ljestvice dijele se na 2 načina i to: 1. način je označenje povisila (♯), drugi označenje ponizila (b).

Jesu-li povisila (♯) ili b uvedena odmah za glazbenim ključom zastupaju tonjinu i imaju vrijednost za cijelu rečenicu ili dijel sve dok se povrate, šta može nastati opet rečenicom ili dijelom novim. Tonjina je isti broj kao ljestvica.

Druga vrsta ljestvica u glazbi zastupenih jesu ljestvice mekane (mol) (iz latinskog jezika mollis = mekani). Svaka tvrda ljestvica ima svoju paralelnu ljestvicu mekanu (mol). Uvodimo provedenje svih triju vrsta ljestvice mekane.

Ljestvica eolička A mol.

Stupnice harmonická A mol.

Ljestvica harmonička A mol.

Stupnice melodičká A mol.

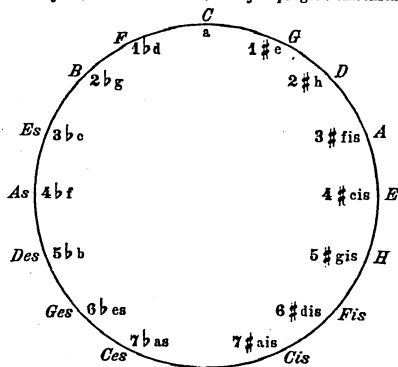
Ljestvica melodička A mol.

Celkový přehled diatonických stupnic tvrdých (dur) a měkkých (mol).

Cijeli pregled diatoničkih ljestvica tvrdih (dur) i mekanih (mol).

Stupnice tvrdé (dur) a měkké (mol) náležejí ku stupnicím diatonickým, k nimž řadí se též nejstarší stupnice církevních tónorodů. Prvé tóny sluly authentické čili pravé neb původní, druhé pak plagalní čili odvozené.

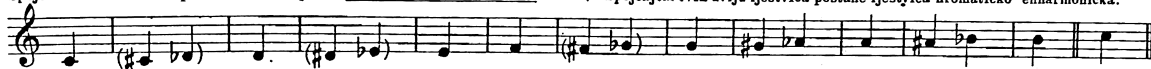

Ljestvice tvrdé (dur) i mekane (mol) spadaju među ljestvice diatoničke kojim se broje isto najstarije ljestvice crkvenih tonoroda. Prvi toni se zvali authenticki ili pravi ili temeljni, drugi pak plagalni ili odvozeni.

Stupnice chromatické čili púltónové jsou sestaveny ze samých $\frac{1}{2}$ tónových po-
ložek.

Provedení { vystupující: C - Cis, D - Dis, E, F - Fis, G - Gis, A - Ais, H, C.
sestupující: C, H, B, A, As, G, Ges, F, E, Es, D, Des, C.

Spojením těchto dvou stupnic vznikne stupnice chromaticko-enharmonická.

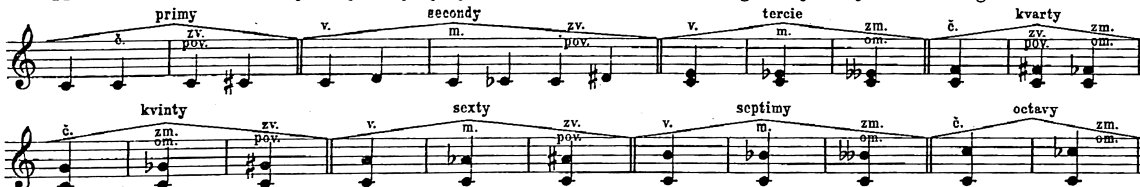
Poměr dvou tónů dle výšky nazván je *intervalem* (z latiny *intervall* = mezera).
Současně znějící interval = *harmonický*, postupně znějící = *melodický*. K pojmeno-
vání intervalů používá se latinských názvů. Niže uvedené provedení uvádí nám jich
pojmenování a poměr jednoho intervalu k druhému.

<i>prima</i> =	<i>secunda</i> =	<i>tercie</i> =	<i>kvarta</i> =	<i>kvinta</i> =	<i>sexta</i> =	<i>septima</i> =	<i>octava</i> =	<i>nona</i> =	<i>decima</i> =	<i>undecima</i> =
první	druhý	třetí	čtvrtý	pátý	šestý	sedmý	osmý	devátý	desátý	jedenáctý
prva	druga	treća	četvrta	peta	šesta	sedma	osma	deveta	deseta	jedanaesta

Nejmenší v hudbě užívaný interval = $\frac{1}{2}$ tón. Intervaly dle velikosti možno dělití
na: velké (v.), malé (m.), zvětšené (zv.), zmenšené (zm.) neb čisté (č.) Označení jich
děje se dle zkratek.

Přehled intervalů v hudbě nejčastěji se vyskytujících.

Tímto dokončena jest nauka hudební čili theorie hudby.

Nyní přikročíme o pojednání o hudebním nástroji pro tuto školu stanoveným.

Ljestvice chromatičke ili polotonove jesu sastavljeni iz samih $\frac{1}{2}$ tonovih sa-
stavaka.

Provedenje: { izlazno: C - Cis, D - Dis, E, F - Fis, G - Gis, A - Ais, H, C.
uzlazno: C, H, B, A, As, G, Ges, F, E, Es, D, Des, C.

Spojenjem ovih dviju ljestvica postane ljestvica hromatičko-enharmonicá.

Odnosaš dvaju tona pored visine zove se *interval* (razmak) (iz latinskog jezika *intervall* = prazmina). Istodobno zvučici interval-harmonički, postupno zvučici = me-
lodički. K poimenovanju intervala upotrebljava se latinskih imena. Dolje uvedeno
provedenje i pokazuje nam njihova imena i odnosaš jednoga intervala k drugomu.

Najmanji u glazbi upotrebljavani interval = $\frac{1}{2}$ ton. Intervali pored veličoće se
mogu dijeliti na: velike (v.), male (m.), povećane (pov.), omaljene (om.) ili čiste (č.)
Označuju se znakovima skraćivanja.

Pregled najobičnijih razmaka u glazbi.

Ovim je skoučena glazbena teorija.

Sada ćemo preći na glazibo za koje je ova škola pisana.

Mandolína.

Mandolína druží se mezi hudební nástroje úhozové. Její původ arcíť v jiném tvaru a postrůnění nynějšího sahá až do dob nejstarších. Dle hudebních dějin. vzala mandolína svůj původ z loutny, kteráž již známa byla starým Egypťanům, Peršanům a Arabům, ve čtvrtém století po Kristu. Do Španělska zanesena byla Maury, odkud pak ve 14. století rozšířila se po další Evropě. Tvar a postrůnění nynější mandoliny pochází as z 18. století z Itálie.

Popis mandoliny.

Hlavní část mandoliny jest tělo ěili ozvučná skříň, na které upevněn jest krk co druhá část. Ozvučná skříň sestavena jest ze dvou desek, spojených lubím. Vrchní deska jest citlivá, majíc z kraje okrouhlý otvor zvukový. Deska spodní jest tvaru hrnškovitého, sestavená z většího počtu proužků v desku slepených. Uvnitř nástroje upevněné příčky, nazýváme duši. Na krku upevněn jest hmatník, rozdělený pomocí kovových kozlíčků na pultónové stupně. Krk končí hlavici, na které nachází se osm mechanických kolíček a tentýž počet držátek k natahování strůn. Strůny natahují se skrze dírky kolíček, jdou přes pražec, nacházející se na počátku hmatníku, přes kobylku postavenou za zvukovým otvorem a končí v široké ploše lubí, jsouce připevněny na čtyřech hřebíčcích do lubí zapuštěných.

Mandoliny jsou v nynější době dvojího druhu a sice: Mandolína a Mandola. Mandola má totěž postrůnění co mandolína, však o 1 oktávu níže. Uvedené užívá se pouze ve sborech co nástroje doprovodné. Noty píší se pro Mandolu jak pro Mandolínu stejně, jenže ve skutečnosti znějí o 1 oktávu níže. Mandolína jakož i Mandola mají každá sice osm strůn, odpovídající však čtyřem tónům. Strůny dvojité jsou stejnozvučné. Dvojitosť strůn používá se k zesílení tónů. Mandolína jest nástrojem solovým, který provádí melodii a její hmatník rovná se hmatníku houslovému.

Mandolina.

Mandolina spada mežu glazbila trzava. Njezin početak i ako nije u obliku današnjem broji se u najstarije doba. Pored glazbene povijesti, ima mandolina svoj početak iz lutnje, koja je bila znama već starim Egipćanima, Persianama i Arabama u četvrtom stoljeću po Kr. U španjelsku su ju donijeli Mauri, otkuda se onda u 14. stoljeću razširila po cijeloj Evropi. Oblik današnje mandoline postao je po prilici u 18. stoljeću u Italiji.

Opis mandoline.

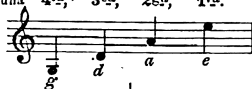
Glavni dijel mandoline jest tijelo ili ozvučna škrinja, na kojoj jest uvešćen vrat ka drugi dijelje. Ozvučna škrinja ima dvije daske spojene. Gornja daska jest zvučna ili resonančna i ima okrugli otvor zvučni. Daska donja ima oblik kruškovi i jest sastavljena i većega broja pružaka koje su slijepene u dasku. Unutra u glazbilu jesu dasčice koje zovemo duša. Na vratu jest učvršćena hvataljka razdijeljena pomoću kovovih kozlića na polotonove stupnje. Vrat svršuje glavicom na kojoj jest 8 mehaničkih kolšića a isti broj držala k natezanju struna. Strune se natezaju kroz rupice kolšića preko pražac koji je na početku hmataljke, preko kobilice koja je za zvučnim otvorom a svršuju u širokoj plohi lubi i jesu učvršćeni na 4 ekserčica u lubi zatučene.

Mandoline današnje jesu dvije vrste i to: mandolina i mandola. Mandola ima isto postrunjenje kao mandolina ali o 1 oktavu niže. Uvedena se upotrebljava samo u zborovima kao glazbilo koje prati. Gajde pišu se za Mandolu kao za mandolinu isto samo u zbiljnosti zvuče o 1 oktavu niže. Mandolina kao i Mandola imaju svaka dođuše 8 struna koje ali odgovaraju 4 tonam. Strune dvojake jesu istozvuche. Dvojakost struna upotrebljava se da je ton jači. Mandolina jest solovo glazbila koje igra melodiju i ujezina hvataljka ravna se gustovoj hvataljci.

Postrůnění mandolíny jest následující:
 (Mandolinové strůny sestaveny jsou z kvintových intervalů.)

Postrunjenje mandoline jest slijedeće:
 (Mandolinove strune jesu sastavene iz kvintovih intervala.)

Strůna 4^{tá} 3^{tí} 2^{há} 1^{ní}.
 Strůna 4^{tá} 3^{ca} 2^{ga} 1va.

Ladění mandolíny.

Druhá strůna A, ladí se dle normálního A (ladičky, trubičky, klavíru atd.)
 Sedmý stupeň strůny A, rovná se 1^{ní} prázdné strůně E.
 " " " D, " " 2^{há} " " A.
 " " " G, " " 3^{tí} " " D.

Ugađanje mandoline.

Druga struna A ugađa se pored normalnog A (ugađala, glasovira itd.)
 Sedmi stupanj strune A ravna se 1 praznoj struni E.
 " " " D " " 2 " " A.
 " " " G " " 3 " " D.

Hmatník mandolíny.

Hvataljka mandoline.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
E	eis-f	fis-ges	g	gis-as	a	ais-hes	h	c	cis-des	d	dis-es	e	eis-f	fis-ges	g	gis-as	a	ais-hes	h	c	cis-des	d
A	ais-hes	h	c	cis-des	d	dis-es	e	eis-f	fis-ges	g	gis-as	a	ais-hes	h	c	cis-des	d	dis-es	e	eis-f	fis-ges	g
D	dis-es	e	eis-f	fis-ges	g	gis-as	a	ais-hes	h	c	cis-des	d	dis-es	e	eis-f	fis-ges	g	gis-as	a	ais-hes	h	c
G	gis-as	a	ais-hes	h	c	cis-des	d	dis-es	e	eis-f	fis-ges	g	gis-as	a	ais-hes	h	c	cis-des	d	dis-es	e	eis-f

Provedení hry.

Při hře se sedí a nástroj drží se v klíně na zvýšené noze pravé. Dílce prstů nutno mítí vypouklé; nikdy prohnuté. Prsty dopadají kolmo na hmaty. Palec necht' nepřesahuje hmatník. Tlačiti nutno na obě stejnozvúčné strůny stejným tlakem. Prstem 1^{ním} je ukazováček, 2^{hým} prostřední, 3^{tím} prsteník, 4^{tým} malík. V ruce pravé necht' plátek držen jest lehece, nikdy né křečovitě. Ruka pravá necht' prohýbuje se pouze v zápěstí. Předloktí a paže buďtéž drženy nehybně. Plátek držen jest palcem a ukazováčkem, ostatní pak prsty pravé ruky jsou nečinná a mohou se opíratí buď o vrchní desku lehece, neb drží se v polozápěstí.

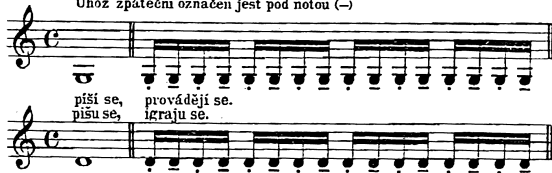
Část praktická.

Prázdné strůny hmatníku,
v tónech (notách) celých.

Tóny (noty) celé (○), buďtéž provedeny ve čtyřech stejnodobých skupinách čtvrtkových, po čtyřech šestnáctinových střídavých úhozech následovně:

Úhoz krátký dolů označen jest pod notou (·)
Úhoz zpáteční označen jest pod notou (-)

Výše naznačeným způsobem provádí se každý, ať prázdný neb hmataný tón (nota), celý.

1. Cvičení.

Střídání tónů celých na prázdných strůnách.
Iznjénívanje tona cijeljih na praznima strunama.

Igra.

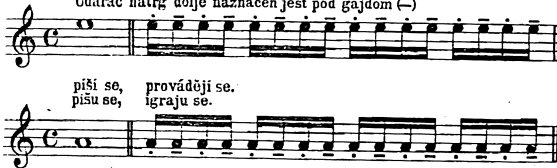
Kod igre se sjedi i glazbilo se drži u krilu na izvišenoj desnoj nozi. Dijelove prsta treba imati ognute; nikada skrivené. Prsti leže ravno na hvataljku. Palac neka neprelazi preko hvataljku. Tisnuti treba na obe strune istozvučne istim tlakom. Prstom 1^{im} jest kažiprst, 2^{im} srednji, 3^{im} prstenjak, 4^{im} mali prst. U desnoj ruci se drži trzavica lahko, nikada ne grčevito. Desna ruka se gublje sama u zapesnici. Predlakat i mišice se drže negibno. Trzavica se drži palcom i kažiprstom ostale prsti desne ruke ništa nerade i mogu se preduprijeti ili o gornju dasku ili se drže u polozapesnici.

Praktični dijel.

Prazne strune hvataljke,
u gajdama cijelima.

Toni (gajde) cijele (○), neka se igraju u četiri istodobna grupama četvrtinovima po četiri šesnaestinih udaréh slijedećim načinom:

Udarac kratki dolje naznačen jest pod gajdom (·)
Udarac natrg dolje naznačen jest pod gajdom (-)

Gore naznačenim načinom, igra se svaki ton (gajda) i cijeli.

1. Vježba.

Tóny (noty) půlové (♩) buďtež provedeny ve dvou stejnodobých skupinách čtvrtkových, po čtyřech šestnáctinových střídavých úhozech následovně:

písí se, provádějí se,
píšu se, igrāju se

2. Cvičení.

a) Střídání tónů půlových na prázdných strúnách.

a) Zmjenjivanje tona polovičnih na praznima strunama.

b) Střídání tónů celých a půlových na prázdných strúnách.

b) Zmjenjivanje tona cijelih i polovičnih na praznima strunama.

Tóny (noty) čtvrtové (♩) buďtež provedeny pouze v jedné skupině o čtyřech šestnáctinových střídavých úhozech následovně:

píše se, provádí se,
píšu se, igrāju se.

Tóni (gajde) polovične (♩) neka se igraju u dvijema istodobnima grupama četvrtinovima, po četiri šesnaestninovima udarcama slijedećim načinom:

písí se, provádějí se,
píšu se, igrāju se

2. Vježba.

Tóni (gajde) četvrtinove neka se igraju samo u jednoj grupi sa četiri šesnaestninovima udarcama slijedećim načinom:

píše se, provádí se,
píšu se, igrāju se.

Títo způsobem provádí se každý at' prázdný neb hmataný tón (nota) čtvrtový. Ovim načinom igra se svaki ton (gajda) četvrtinovi.

3. Cvičení.

3. Věžba.

a) Střídání tónů čtvrtkových na prázdných strúnách.

a) Zmjenjivanje tona četvrtinovi na praznima strunama.

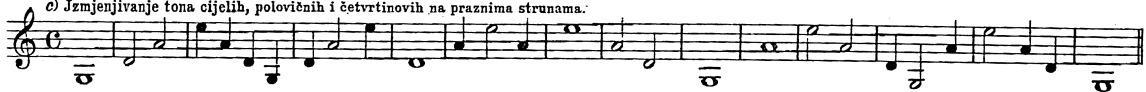
đ) Střídání tónů půlových a čtvrtkových na prázdných strúnách.

đ) Zmjenjivanje tona polovičnih i četvrtinovi na praznima strunama.

c) Střídání tónů celých, půlových a čtvrtkových na prázdných strúnách.

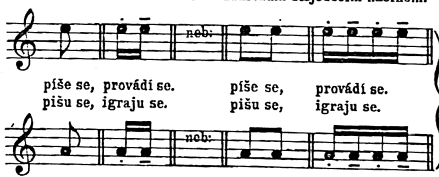
c) Zmjenjivanje tona cijelih, polovičnih i četvrtinovi na praznima strunama.

Tóny (noty) osminové (♩♩) buďtež provedeny pouze v poloviční skupině o dvou šestnáctinových střídáných úhozech následovně:

Toni (gajde) osminove (♩♩) neka se igraju samo polovičnoj grupi sa dvama šestnaestinovima udarcama slijedećim načinom:

Tímto způsobem provádí se každý ať prázdný neb hmataný tón (nota) osminový.

Ovim načinom igra se svaki ton (gajda) osminovi.

4. Cvičení.

4. Vježba.

17

- a) Střídání tónů osminových na prázdných strúnách.
 a) Zmjenjivanje tona osminovih na praznina strunama.

- b) Střídání tónů čtvrtových a osminových na prázdných strúnách.
 b) Zmjenjivanje tona četvrtinovih i osminovih na praznina strunama.

- c) Střídání tónů půlových, čtvrtových a osminových.
 c) Zmjenjivanje tona polovičnih, četvrtinovih i osminovih.

- d) Střídání tónů celých, půlových, čtvrtových a osminových.
 d) Zmjenjivanje tona cijelih, polovičnih, četvrtinovih i osminovih.

5. Cvičení (Poloha 1^{nf})
na 1^{nf} struně E5. Vježba (Položaj 1.)
na 1. struni E

prstoklad (thema)
 prstomet

stupeň e f

stupanj

prstoklad (thema)
 prstomet

stupeň e f g

stupanj

18

prstoklad
prstomet*(thema)*

2

3

stupeň
stupanj0 I III V
e f g aprstoklad
prstomet*(thema)*

2

3

4

stupeň
stupanj0 I III V VII
e f g a h

6. Cvičení

na 2^{hé} struně A prstoklad
prstomet*(thema)*

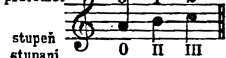
0

1

stupeň
stupanj0 II
a hprstoklad
prstomet*(thema)*

1

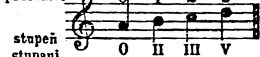
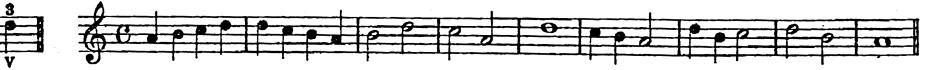
2

stupeň
stupanj0 II III
a h cprstoklad
prstomet*(thema)*

1

2

3

stupeň
stupanj0 II III V
a h c d

6. Vježba

na 2. struni A

prstoklad
prstomet*(thema)*

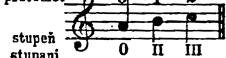
0

1

stupeň
stupanj0 II
a hprstoklad
prstomet*(thema)*

1

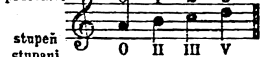
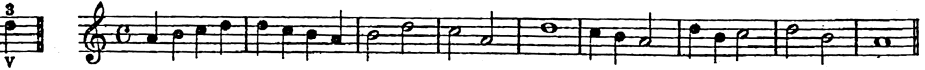
2

stupeň
stupanj0 II III
a h cprstoklad
prstomet*(thema)*

1

2

3

stupeň
stupanj0 II III V
a h c d

7. Cvičení
na 1^{ní} E, 2^{hó} A strúně.

7. Vježba
na 1. E i 2. A struni.

Bejvávalo.

Mírně. - Mirno.

Česká nár. píseň.
Česka nar. pjesma.

8. Cvičení
na 3^{tí} strúně D

8. Vježba
na 3. struni D

prstoklad
prstomet
stupeň
stupanj

(*thema*)

prstoklad (thema) 2
 prstomet 0 1 2
 stupeň 0 II III
 stupanj d e f

prstoklad (thema) 2 3
 prstomet 0 1 2 3
 stupeň 0 II III V
 stupanj d e f g

2há A - 3bí D strůna dohromady.

2ga A i 3ća D struna skupa.

1ní E - 2há A - 3bí D strůna dohromady.

1va E - 2ga A i 3ća D struna skupa.

Šajka mala barka.

Andante.

Chorvátská píseň.
Hrvatska pjesma.

Je-li tón osminový obsažen co poslední nota ve větě, po níž následují pomlky, uhodí se pouze 1 x.

Je-li ton osminovi u poslednoj gajdi u rečenici pokojoj slijede pauze udari se samo jedempu.

Još hrvatská.- Još hrvatska.

21

Pisěň.
Pjesma.

Allegro.

Ten Chlumecký zámek.

Mírně z výrazem.- Mirno sa udarom.

Staročeská.

Večerna.

Mírně (moderato).
Mirno

Slovinska.

Ve výše uvedené písní „Večerna“ nachází se v prvním taktu pouze osmina, ač takt jest šestiosminový. Tato osmina nazývá se předtaktií a je vzata z posledního taktu uvedené věty, ve kteréž jest o osminu méně.

Následuje-li po čtvrtce osmina a pak opět tón delší osminy, uhoří se osmina pouze 1x a čtvrtka před ní stojí místo 4x, pětkrát neb naopak. Čtvrtka co poslední nota věty, po ní následují pomlky, uhoří se 3x.

U gore uvedenoj pjesmi „Večerna“ jest u prvom taktu samo osmina, i ako je takt šestnaestini. Ova osmina zove se predtakt i jest uzeta iz poslednjega takta uvedene rečenice, u kojoj jest o osminu manje.

Sljedi-li po četvrtini osmina i onda opet ton duže osmine, udari se osmina samo jedamput a četvrtina koja pred njom stoji mjesto 4 puta, 5 puta ili opako. Četvrtina kao poslednja gajda u rečenici pokoj slijede pauze udari se 3 puta.

22 Dobrú noc.
Andante.

p *mf* *p* *ritard.*

Kalopéro, péro.
Adagio. *Più mosso.* *rit.* Tempo I. *p*

Srbská.

9. Cvičení
na 4té strúně G

prstoklad
prstomet

(*thema*)

stupeň
stupanj

0 II

prstoklad
prstomet

(*thema*)

stupeň
stupanj

0 II IV

prstoklad
prstomet

(*thema*)

stupeň
stupanj

0 II IV V

Strúna 3^{tí} D-4^{tá} G dohromady.

Struna 3^{ea} D-4ta G skupa.

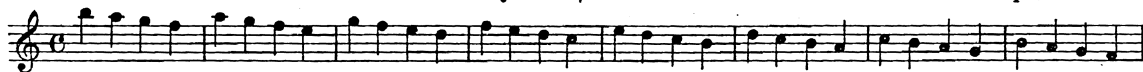
Strůna 2há A-3tí D-4tá G dohromady.

Struna 2ga A-3ca D-4ta G skupa.

Strůna 1ní E-2há A-3tí D-4tá G dohromady.

Struna 1va E-2ga A-3ca D-4ta G skupa.

10. Cvičení.

10. Vježba.

Celkový postup tónů dosavad probraných.

Cijeli postupak tona dosada uzetih.

Strůna 4tá G	3tí D	2há A	1ní E	2há A	3tí D	4tá G	prstoklad
Strůna 4ta G	3ca D	2ga A	1va E	2ga A	3ca D	4ta G	prstomet
0 1 2 3	0 1 2 3	0 1 2 3	0 1 2 3 4	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	
hmat hvat	0 II III V	0 II III V	0 I III V VII	V III I 0	V III II 0	V III II 0	V IV II 0
	d e f g	a h c d	e f g a h	a g f e	d c h a	g f e d	c h a g

Stupnice C dur (tvrdá).
Ljestvica C dur (tvrda).

Stupnice A mol (měkká).
Ljestvica A mol (mekana).
aeolická (prvotní, původní) — aeolická (temeljna)

Savila se.
Allegretto.

Chorvatská národní.
Hrvatska pjesma.

Moravo, moravo.
Vznešeně. — Uznešeno.

Moravská.

Letěla bělouňka holubička. Ukolébavka z opery „Hubička“

Bedřich Smetana.

11. Cvičení. Stupnice tvrdá G dur.

V této stupnici použito bude jednoho pravidelného půltónu ku zvýšení **F** na **Fis**.

Na mandolně nachází se v první poloze **fis** na následujících stupních:

Na mandolině je **fis** u první položaj na sljedečích stupnjih:

na struně D třetí na struně D třetí stupeň stupanj

na struně E první na struně E první stupeň stupanj

Předznamenání za klíčem jest předznamenání tóniny a zvýšeniny platí pro celou větu až do zrušení, které může pouze následovati větou novou.

Předznačenje za ključom, jest predznačenje tonjino i povisila vrijede za cijelu rečenicu sve srušenja, koje može slijediti samo u novoj rečenici.

Struna 4 ^{tá} G	3 ^{tí} D	2 ^{há} A	1 ^{ní} E	2 ^{há} A	3 ^{tí} D	4 ^{tá} G
Struna 4 ^{tá} G	3 ^{čá} D	2 ^{gá} A	1 ^{vá} E	2 ^{gá} A	3 ^{čá} D	4 ^{tá} G

stupeň
stupanj

g a h c d e fis g fis e d c h a g fis e d c h a g

Stupnice měkká E mol aeolická (prvotní).

Ljestvica mekana E mol (eolička).

e fis g a h c d e d c h a g fis e

26

Dobar večer Anko.

Chorvatská.
Hrvatska pjesma.

Moderato.

p

The score consists of two staves of music in G major, 2/4 time. The first staff begins with a piano (*p*) dynamic and features a melody with accents. The second staff continues the melody and includes a repeat sign at the end.

Zelený hájové.

Andante moderato.

Chodská.

p

mf

rit.

The score consists of two staves of music in G major, 2/4 time. The first staff begins with a piano (*p*) dynamic. The second staff starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and includes a ritardando (*rit.*) marking towards the end.

12. Cvičení.

Stupnice tvrdá D dur.

Ve stupnici tvrdé D dur obsaženy jsou dva pravidelné půltóny a sice ku zvýšení tónů **F** na **Fis**, **C** na **Cis**. Na mandolině v 1^{ní} poloze nacházejí se ony dva pravidelné půltóny na následujících stupních strún:

12. Vježba.

Ljestvica tvrda D dur.

U tvrdoj ljestvici D dur jesu dva pravilna polotona naime da se zvisi ton **F** na **Fis**, **C** na **Cis**. Na mandolini u 1. položaju jesu dva pravilna polotona na slijedećih stupnjih struna:

Diagram illustrating the D major scale on a mandolin, showing fingerings and string positions for the first four frets:

- na 4^{té} strúně G na 4^{té} struni G: $\text{a} = \text{a}$
- na 3^{tí} strúně D na 3° struni D: $\text{2} = \text{2}$
- na 2^{hé} strúně A na 2° struni A: $\text{2} = \text{2}$
- na 1^{ní} strúně E na 1° struni E: $\text{1} = \text{1}$

hmat *hyat* V = # VI III IV III IV I II prstem prstom

Předznamenání křížku za hudebním klíčem jest předznamenání tóniny a zvýšeniny čili křížky platí pro celou větu až do zrušení, které může pouze následovatí větou novou.

Předznačené povisla za glazbenim ključom, jest predznačenje tonjine i povišenja ili povisila vrejedi za cijelu rečenicu sve do poniženja koje može samo slijediti novom rečenicom.

stržna 3 ^{ti} D	4 ^{tá} G	3 ^{ti} D	2 ^{há} A	1 ^{ní} E	2 ^{há} A	3 ^{ti} D
struni 3 ^{ca} D	4 ^{ta} G	3 ^{ca} D	2 ^{ca} A	1 ^{va} E	2 ^{ca} A	3 ^{ca} D

Stupnice měkka H mol aeolická (prvotn). Ljestvica mekana H mol eolička.

Různá théma o notách

prodloužených o polovinu své hodnoty pomocí teček.

Nota celá s tečkou (◦) hraje se jako nota celá a půl (◦). Nota půlová s tečkou (◦) hraje se jako půlka a čtvrtka čili jako tři čtvrtky (◦ = ◦). Nota čtvrtková s tečkou (◦) hraje se dvojnásobem. Následují-li za onou notou více, nežli jedna osmavtémže taktu, hrají se (◦), však následuje-li po oné čtvrtce s tečkou (◦) v témže taktu pouze jedna osma co poslední nota neb je-li osamocená osma po oné notě s tečkou, uhodí se osma, pouze jedenkrát a ona čtvrtka s tečkou (◦) 7x. I čtvrtka, po níž následuje jednotlivá osma, uhodí se místo 4x, 5x a osma pak pouze 1x. Provedení:

uhod: 5x 1x 6x 5x 1x 5x 1x

Je-li za notou osminovou tečka (◦) uhodí se 3x. Každá šestnáctka uhodí se 1x. Je-li více šestnáctek pohromadě tluče se jeden úhoz dolů a druhý pak zpět. Jednotlivá šestnáctka má vždy úhoz dolů.

uhod: 3x 1x 3x 1x 4x 1x 3x 1x 1x 1x 1x 7x

Različita théma o gajdah produženih

o polovinu svoje vrijednoće pomoću tačaka.

Gajda cijela s tačkom (◦) igra se kao cijela gajda i polovina (◦). Polovična gajda s tačkom (◦) igra se kao polugajda i četrvtina ili kao tri četrvtine (◦ = ◦). Gajda četrvtinova s tačkom (◦) igra se dvostrukim načinom. Slijedi li za onom gajdom više nego jedna osmina u istom taktu igra se (◦), ali ako slijedi po onoj četrvtini s tačkom (◦) u istom taktu samo jedna osma kao poslednja gajda ili ako je osmina sama po onoj noti s tačkom, udari se osmina samo jedamput i ona četrvtina s tačkom (◦) 7 puta. I četrvtina po kojoj slijedi pojedina osma udari se mjesto 4 puta, 5 puta i osmina onda samo 1 put. Provedenje:

uhod: 7x 1x 8x 7x 1x 7x 1x 4x

Ako je za osminovom gajdom tačka (◦) udari se 3 puta. Svaka šesnaestina udari se 1 put. Ako je više šesnaestina skupa radi se jedan udarac gore i drugi natrag. Pojedina šesnaestina udari se uvijek dolje.

5x 1x 5x 1x
Arie „Večernice“ z opery „Tannhäuser.“

Moderato. Rich. Wagner.

p *pp* *p* *ppp*

poco rit. *pp* *piu rit.* *cresc.* *Lento.* *dim.* *pp*

Milkina kuča. Srbská.
Andante.

mf *f*

Cvičení v osminách.
Vježba sa osminama.

13. Cvičení. Stupnice tvrdá A dur.

Ve stupnici tvrdé A dur, obsaženy jsou tři pravidelné půltóny a sice ku zvýšení: F na Fis, C na Cis, G na Gis. Na mandolině nacházejí se ony tři půltóny pro 1^{ní} polohu na následujících stupních strun:

4 ^{tá} struna G		3 ^{tí} struna D		2 ^{há} struna A		1 ^{ní} struna E	
4 ^{tá} struna G		3 ^{ea} struna D		2 ^{ea} struna A		1 ^{va} struna E	
0 - 1 - 3 - 3		2 - 2 - 3 - 3		2 - 2		1 - 1 - 2 - 2	
III V VI		III IV V VI		III IV		I II III IV	
stupeň 0		f fis g		c cis		f fis g gis	
stapanj g		gis		cis		gis	

Předznamenání křížků za hudebním klíčem jest předznamenání tóniny a zvýšení čili křížky platí pro celou větu až do zrušení, které může pouze následovat větou novou.

13. Vježba. Ljestvica tvrda A dur.

U ljestvici tvrdé A dur, ima tri pravilna polotona i to da se zvisi F na Fis, C na Cis, G na Gis. Na mandolini jesu ovi polotonovi za 1^{vi} položaj na slijedjećima stupnjivom struna.

4 ^{tá} struna G		3 ^{tí} struna D		2 ^{há} struna A		1 ^{ní} struna E		2 ^{há} struna A		3 ^{tí} struna D		4 ^{tá} struna G	
4 ^{tá} struna G		3 ^{ea} struna D		2 ^{ea} struna A		1 ^{va} struna E		2 ^{ea} struna A		3 ^{ea} struna D		4 ^{tá} struna G	
1 1 1 2		3 0 1 2		3 0 1 2		3 0 1 2 3 2 1 0		3 2 1 0		3 2 1 0		3 2 1 0	
II I II IV		VI 0 II IV		V 0 II IV		V IV II 0		V IV II 0		VI IV II 0		VI IV II 0	
a gis a		e fis gis a h cis d		e fis gis a h cis d		e fis gis a gis fis e		d cis h a		gis fis e d		cis h a	
stapeň		stapanj		stapeň		stapanj		stapeň		stapanj		stapeň	

Předznačenje povisila za glazbenim ključom, jest predznačenje tonjine i povišenja ili povisila vrijedi za cijelu rečenicu sve do poniženja koje može samo slijediti novom rečenicom.

Stupnice měkká Fis mol aeolická (prvotní).

Ljestvica mekana Fis mol eolička.

2 3 0 1 2 3 0 1 0 3 2 1 0 3 2

fis gis a h cis d e fis e d cis h a gis fis

Cvičení v šestnáctinách.

Vježba sa sesnaestinama.

Za jedan časak.

Andante.

Pjesma S. H. S.

Pesma sv. Savy.

Moderato.

Srbská.

Hrvatská domovina.

Andante.

Hymna Chorvatů.

31

Láska, Bože láska.

Andante.

Slovenski.

Smutné časy nastávají.

Adagio.

Slovenská.

14. Cvičení.

Stupnice tvrdá E dur.

Ve stupnici tvrdé E dur, obsaženy jsou čtyři pravidelné púltóny a sice ku zvýšení: F na Fis, C na Cis, G na Gis, D na Dis. Na mandolině nacházejí se ony čtyři púltóny na následujících stupních pro polohu 1^{ní}:

14. Vježba.

Ljestvica tvrda E dur.

U ljestvici tvrdoj E dur ima 4 pravilna polotona i to da se povisi F na Fis, C na Cis, G na Gis, D na Dis. Na mandolini jesu ovi polotonoivi za slijedećima stupnjama struna za 1. položaj.

	4 ^{tá} strúna G	3 ^{tí} strúna D	2 ^{há} strúna A	1 ^{ní} strúna E
prstoklad	4 ^{tá} struna G	3 ^{ea} struna D	2 ^{ea} struna A	1 ^{va} struna E
prstomet	0 = 1 3 = 3	0 = 1 2 - 2 3 - 3	2 - 2 3 - 3	1 - 1 2 - 2
stupeň	0 = # I V # VI	0 = # I III IV V VI	III IV V VI	I II III IV
stupanj	g G ^{is} c cis	d · dis f fis g G ^{is}	c cis d dis	f fis g G ^{is}

prstoklad
prstomet

3 ^{tí} strůna D	2 ^{há} strůna A	1 ^{ní} strůna E
3 ^{ća} struna D	2 ^{ga} struna A	1 ^{va} struna E

Cis mol (mėkký) aeolický (prvotní).

Cis mol (mekani) eoličkí.

Cvičení v osminách.

Vježba sa osminama.

Zasvit mi ty, slunko zlaté.

Andante.

Česká.

Vázání tónů.

Vázání tónů děje se na mandolině nepřetržitým tremolandom z tónu na tón následující, při čemž nutno dodržovati správně trvání dob u not k vázání tónů stanovených. Tóny vázané spojeny jsou oblouky nad. Provedení:

Motiv z nedokončené H mol Symfonie.

Allegro moderato.

The musical score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 3/4 time signature. The music starts with a piano (*pp*) dynamic and features a tremolo effect indicated by a wavy line under the notes. The second staff continues the melody, ending with a decrescendo (*decresc.*) marking.

Ozdoby melodické.

Noty (tóny) možno pomocí různých ozdob okrášlití. Uvedené píši se v malých notíčkách. Jich provedení budiž vždy co možná nejrychlejší, by nota, ku které přináležejí a z které běrou svou dobu trvání nepozbyla s uvedenými přílišného zkrácení. Ozdoby jsou bezpřizvучné.

Přiraz z dola.

Při této ozdobě uhodí se tón ozdoby předem plátkem, po němž nechť následuje rychle úhoz tónu hlavního. Obnáší-li ozdoba více než-li jednu notičku, tedy ostatní mimo prvé se prstem ruky levé pouze přiklepou, bez úhozu plátkem ruky pravé. Provedení:

The score illustrates three types of grace notes (přiraz) on a treble clef staff. The first section shows a simple grace note (*přiraz jednoduchý*) with the instruction *naglas jednostavni*. The second section shows a double grace note (*přiraz dvojitý*) with the instruction *naglas dvojstruki*. The third section shows a triple grace note (*přiraz trojitý*). The bottom staff shows the accompaniment for the first two sections, with the instruction *igra se:* indicating the playing technique.

Vežanje tona.

33

Vežanje tona se radi na mandolini neprekidanim tremolandom iz tona na ton slijedeći, kod čega treba dodžati tačno trajanje doba kod kajda koje se moraju vežati. Toni vežani spojeni su lukom nad. Igra:

Frant. Schuberta.

Melodički uresi.

Kajde (toni) možemo pomoću različitih uresa okrasiti. Uvedeno piše se sa malima kojđama. Igranje ovik neka je šta najbrža, da kajda kojoj spadaju a iz koje uzimlju svoju dobu trajanja, neizgubi sa uvedenima mnogo skraćenja. Uresi jesu beznaglasne.

Naglas z dolja.

Kod ovoga uresa udari ton uresa najprije dulcom pa onda slijedi brzi udarac tona glavnoga. Ima-li ures više nego jednu kajđu dakle ostali se osim prve prstom lijeve ruke samo prikućne bez udarca dulcom desne ruke.

Příraz z hora.

Při přírazu z hora nutno držeti pevně prst na prvním tónu ozdoby i na tónu hlavním současně. Předem uhoří se 1ⁿⁱ tón ozdoby, který svůj prst odtáhne na tón hlavní, který se pak dle své hodnoty úhozem provádí. Při okrase jest úhoz na první tón, druhé pak tóny jsou provedeny bez úhozu plátku ruky pravé. Provedení:

píše se:
píše se:

provádí se:
igra se:

Nátryl (w).

Nátryl, provádí se jak spojení přírazů v před a zpět, za stejných pravidel. Někdy provádí se jako triola. Provedení:

píše se:
píše se:

provádí se:
igra se:

Obal (∞).

Obal má kolem svého tónu otočenou okrasu, pozůstávající ze skupiny not počínaje vrchní sekundou vrací se zpět k tónu původnímu, pak klesá o sekundu níže a přichází opět zpět k tónu původnímu. Provedení v před a zpět provedeno je pomocí přírazů. Provedení:

píše se:
píše se:

provádí se:
igra se:

Naglas z gora.

Kod naglasa z gora treba držati čvrsto prst na prvom tónu ureda i na glavnom tónu istodobno. Najprije se udari 1ⁿⁱ tón ureda, koji svoj prst odtegne na tonglavini koji se onda pored svoje vrednoće udarcem igra. Kod ureda jest udarac na prvi ton, druge onda toni se igraju bez udarca dulca desne ruke.

Natril (w).

Natril se igra kao spojenje naglasa naprijem natrag za istih pravila. Nekada se igra kao čurlik.

Dvoraz (∞).

Dvoraz ima okolo svoga tona omočan ured koji se sklada iz grupe kajda počinjuc gornjom sekundom vraća se natrag k tónu glavnome onda pada o sekundu níže i dolasi opet k tónu glavnome. Igraje naprijed i natrag se igra pomoću naglasa.

Trylek (z krácené *f*).

Trylek jest opakování tónu z vlastní vrchní buď malou neb velkou sekundou.
Provedení má býti co možná nejrychlejší.

piše se:
piše se:

Na mandolině kratší tón než-li šestnáctina běže se stálým úhozem dolů, nikdy však zpět. Trylek provádí se úhozem dola i zpět.

15. Cvičení. Stupnice F dur.

Ve stupnici tvrdé F dur obsažen jest 1 pravidelný páltón ku snížení H na B. Na mandolině nachází se onen páltón na následujících stupních strun.

4 ^{tá} struna G	2 ^{há} str. A	1 ^í str. E
4 ^{tá} struna G	2 ^{há} str. A	1 ^í str. E
2 - 2	1 - 1	4 - 4
hmat	II - I	VII - VI
hvat	IV - III	h - b

Ćurlik (trilj *f*).

Ćurlik je ponavljanje tona iz vlastite gornje ili male i velke seconde. Ima se igrati šta najbrže.

Na mandolini kraći ton nego šestnaestina se uzimlje neprekidanim udarcem dolje, nikade ne natrag.

15. Vježba. Ljestvica F dur.

U ljestvici tvrdog F dur ima 1 pravila poloton da se snizi H na B. Na mandolini jest onaj poloton na slijedećima stupnjama struna.

3 ^{tí} struna D	2 ^{há} struna A	1 ^í struna E	2 ^{há} struna A	3 ^{tí} struna D
3 ^{ća} struna D	2 ^{ga} struna A	1 ^{va} struna E	2 ^{ga} struna A	3 ^{ća} struna D
2 3 0 1	2 3 0 1	2 3 4 3 2 1 0	2 3 2 1 0 3	2 1 0 3
III V 0 I	III V 0 I	III V VI V	III I 0 V	III
f g a b	c d e f	g a b a	g f e d	c b a g

Stupnice měkká D mol aeolická (prvtní):

Ljestvica měkana D mol eolička.

Cvičení v osminách.
Vježba sa osminama.

Three staves of musical notation in 8/8 time, featuring eighth-note patterns and rests.

Hajej, můj andílku! Ukolébavka z opery: „Hubička“

Bedřich Smetana.

Andante.

Three staves of musical notation in 3/4 time, featuring a lullaby melody with dynamics *p*, *pp*, and *rall.*

Andantino.

Charlès Gounod.

16. Cvičení.

Stupnice tvrdá B dur.

V této stupnici obsaženy jsou dva pravidelné půltóny a sice ku snížení H na B, E na Es. Na mandolíně nacházejí se ony půltóny na následujících stupních strun.

16. Vježba.

Ljestvica tvrdá B dur.

U ovoj ljestvici ima 2 pravilna polotona i to da snize H na B, E na Es. Na mandolini jesu ovi polotonovi na slijedećima stupnjama struna.

Struna:	4 ^{ti} G	3 ^{ti} D	2 ^{há} A	1 ⁿⁱ E
Struna:	4 ^{ta} G	3 ^{ea} D	2 ^{ga} A	1 ^{va} E
prstoklad	2 - 2	1 - 1	1 - 1	4 - 4
prstomet				
stupeň	IV	II	II	VII
stupanj	h	e	h	e
		es	b	es
				h
				b

Předznamenání tóniny B dur. — Předznačeníje tonjine B dur.

prstoklad	4 ^{ta} struna G	3 ^{ti} struna D	2 ^{há} struna A	1 ⁿⁱ struna E	2 ^{há} struna A	3 ^{ti} struna D	4 ^{ta} struna G
prstomet	4 ^{ta} struna G	3 ^{ea} struna D	2 ^{ga} struna A	1 ^{va} struna E	2 ^{ga} struna A	3 ^{ea} struna D	4 ^{ta} struna G
	2	3 0	1 2 3 0	1 2 3	4 1 2 3	4 3 2	1 0 3
stupeň	III	V 0	I III V 0	I III V	VI I III V	V III	I 0 V
stupanj	b	c d	es f g a	b c d	es f g a	b a g	f es d c
							b a g
							f es d
							c
							b

Stupnice měkká G mol aeolická (prvotní).

Ljestvica mekana G mol eolička.

Cvičení v šestnáctinách.

Vježba sa šesnaestinama.

O synkopách.

Synkopa jest spojení z lehkého do těžkého pohybu. Lehký pohyb obdrží pomocí synkopy svůj výraz.

O sinkopama.

Sinkopa jest spojení lehkého i těžkého máha. Lehký máh dobije pomocí sinkopy svoj izraz.

Motiv z overtury k opeře: „Prodaná nevěsta.“

Vivacissimo.

Bedřich Smetana.

Nad Tatrú sa blýská.

Allegro maestoso.

Slovenská hymna.

Jakú som si.

Tempo I.

Slovenská.

Motiv z arie „Kdybych se co's takového“ z opeře „Prodaná nevěsta.“

Moderato con anima.

Bedřich Smetana.

17. Cvičení. Stupnice tvrdá Es dur.

V této stupnici obsaženy jsou tři pravidelné půltóny a sice ku snížení H na B, E na Es, A na As. Na mandolině nacházejí se ony půltóny na následujících stupních strůn.

prstoklad	4 ^{tá} strůna G 4 ^{tá} struna G	3 ^{tí} strůna D 3 ^{oá} struna D	2 ^{há} strůna A 2 ^{oá} struna A	1 ^{ní} strůna E 1 ^{vá} struna E
prstomet	1 - 1 2 - 2	1 - 1 4 - 4	1 - 1 4 - 4	3 - 3 4 - 4
stupeň	II - I IV - III	II - I VII - VI	II - I VII - VI V - IV VII - VI	V - IV VII - VI
stupanj	a - as h - b	e - es a - as	h - b e - es a - as h - b	a - as h - b

prstem:	3 ^{tí} strůna D 3 ^{oá} struna D	2 ^{há} strůna A 2 ^{oá} struna A	3 ^{tí} strůna D 3 ^{oá} struna D
prstom:	1 2 3 4 1 2 3 4 3 2 1 4 3 2 1		
	I III V VI I III V VI V III I VI V III I		
	es f g as b c d es d c b as g f es		

Stupnice měkká C mol aeolická (první).

Ljestvica mekana C mol eolička.

	3 0 1 2 3 4 1 2 1 4 3 2 1 0 3
	c d es f g as b c b as g f es d c

Srbská národní.

Andante.

Srbská melodie.

Allegro moderato.

rall. èt. morendo

18. Cvičení.

Stupnice tvrdá As dur.

V této stupnici obsaženy jsou čtyři pravidelné půltóny a sice ku snížení H na B, E na Es, A na As, D na Des. Na mandolině nacházejí se ony půltóny na následujících stupních strůn.

18. Vježba.

Ljestvica tvrdá As dur.

U ovoj ljestvici ima 4 pravilna polotona i to da se snizi H na B, E na Es, A na As, D na Des. Na mandolini jesu ovi polotoni na slijedećima stupnjama struna.

	4 ^{tá} strůna G				3 ^{tí} strůna D				2 ^{há} strůna A				1 ^{ní} strůna E			
	4 ^{tá} struna G				3 ^{ća} struna D				2 ^{ga} struna A				1 ^{va} struna E			
prstem	1 - 1	2 - 2	4 - 4	1 - 1	4 - 4	1 - 1	3 - 3	4 - 4	3 - 3	4 - 4	3 - 3	4 - 4	3 - 3	4 - 4		
prstom	1	2	4	1	4	1	3	4	3	4	3	4	3	4		
hmat	II = b	I	IV = b	III	VII = b	VI	II = b	I	VII = b	VI	II = b	I	V = b	IV		
hvat	a	as	h	b	đ	des	e	es	a	as	h	b	đ	des		

	4 ^{tá} strůna G				3 ^{tí} strůna D				2 ^{há} strůna A				1 ^{ní} strůna E				2 ^{há} strůna A				3 ^{tí} strůna D				4 ^{tá} strůna G															
	4 ^{tá} struna G				3 ^{ća} struna D				2 ^{ga} struna A				1 ^{va} struna E				2 ^{ga} struna A				3 ^{ća} struna D				4 ^{tá} struna G															
prstoklad	1	0	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	0	1	
prstomet	1	0	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	0	1	
stupeň	I	0	I	III	V	VI	I	III	V	VI	I	III	IV	VI	I	III	IV	III	I	VI	IV	III	I	VI	V	III	I	VI	V	III	I	VI	V	III	I	VI	V	III	I	VI
stupanj	as	g	as	b	c	des	es	f	g	as	b	c	des	es	f	g	as	g	f	es	des	c	b	as	g	f	es	des	c	b	as	g	f	es	des	c	b	as	g	

Stupnice měkká F mol aeolická (prvotná). | Ljestvica mekana F mol eolička.

Cvičení v šestnáctinách.
 Vježba sa šesnaestinama.

„Když Zdeněk můj“ z opery „Dalibor“

Andante amoroso.

Bedřich Smetana.

Motiv ze Sonaty Pathétique.

Adagio cantabile.

L. van Beethoven, op.13.

19. Cvičení.

Označení stupnic a tónin obsahujících více než-li čtyř zvýšenin (♯) neb sníženin (b), které se ve hře na mandolinu zřídka vyskytují.

prstoklad	4 ^{tá} str. G	3 ^{tí} str. D	2 ^{há} str. A	označení tóniny označení tonjini
prstomet	4 ^{tá} str. G	3 ^{ea} str. D	2 ^{ea} str. A	

označení tóniny
označení tonjini

stupeň IV VI VIII II
stupanj h cis dis e fis gis ais h

H dur

19. Vježba.

43

Označenie ljestvica i tonjina koje imaju više nego 4 povicila (♯) ili ponizila (b), koje se kod igre na mandolinu malo kada nalaze.

prstoklad	3 ^{tí} str. D	2 ^{há} str. A	1 ^{ní} str. E	označení tóniny označení tonjini
prstomet	3 ^{ea} str. D	2 ^{ea} str. A	1 ^{va} str. E	

označení tóniny
označení tonjini

stupeň IV VI VIII II IV VI VIII II
stupanj fis gis ais h cis dis cis fis

Fis dur

prstoklad	4 ^{tá} str. G	3 ^{tí} str. D	2 ^{há} str. A	označení tóniny označení tonjini
prstomet	4 ^{tá} str. G	3 ^{ea} str. D	2 ^{ea} str. A	

označení tóniny
označení tonjini

stupeň VI VIII III IV VI VIII III IV
stupanj cis dis eis fis gis ais his cis

Cis dur

prstoklad	4 ^{tá} str. G	3 ^{tí} str. D	2 ^{há} str. A	označení tóniny označení tonjini
prstomet	4 ^{tá} str. G	3 ^{ea} str. D	2 ^{ea} str. A	

označení tóniny
označení tonjini

stupeň VI VIII III IV VI VIII III IV
stupanj des es f ges as b c des

Des dur

prstoklad	3 ^{tí} str. D	2 ^{há} str. A	1 ^{ní} str. E	označení tóniny označení tonjini
prstomet	3 ^{ea} str. D	2 ^{ea} str. A	1 ^{va} str. E	

označení tóniny
označení tonjini

stupeň IV VI VIII II IV VI VIII II
stupanj ges as b ces des es f ges

Ges dur

prstoklad	4 ^{tá} str. G	3 ^{tí} str. D	2 ^{há} str. A	označení tóniny označení tonjini
prstomet	4 ^{tá} str. G	3 ^{ea} str. D	2 ^{ea} str. A	

označení tóniny
označení tonjini

stupeň IV VI VIII II IV VI VIII II
stupanj ces des es fes ges as b ces

Ces dur

20. Cvičení.

Měkké stupnice (mol).

Předznamenání tónin:

harmonické—harmonické

a mol

1 2 3 4 1 2 3 4 0 3 2 1 0 3 2 1

e mol

1 2 3 4 1 2 3 4 0 3 2 1 0 3 2 1

h mol

2 3 4 1 2 3 4 1 1 4 3 2 1 0 3 2

fis mol

2 3 4 1 2 3 4 1 1 4 3 2 1 0 3 2

cis mol

3 4 1 2 3 4 1 2 2 1 0 3 2 1 4 3

gis mol

3 4 1 2 3 4 1 2 2 1 0 3 2 1 4 3

20. Vježba.

Mekana ljestvice (mol).

Predznačenje tonjina:

přináležejí ku tvrdé
tónině
spada tvrděj
tonjini

melodické—melodičke

(C dur)

(G dur)

(D dur)

(A dur)

(E dur)

(H dur)

a mol

1 2 3 4 1 2 3 4 0 3 2 1 0 3 2 1

e mol

1 2 3 4 1 2 3 4 0 3 2 1 0 3 2 1

h mol

2 3 4 1 2 3 4 1 1 0 3 2 1 0 3 2

fis mol

2 3 4 1 2 3 4 1 1 0 3 2 1 0 3 2

cis mol

3 4 1 2 3 4 1 2 2 1 0 3 2 1 4 3

gis mol

3 4 1 2 3 4 1 2 2 1 0 3 2 1 4 3

dis mol

1 2 3 4 1 1 3 4 4 3 1 1 4 3 2 1

(Fis dur)

ais mol

2 3 4 1 2 3 0 1 1 0 3 2 1 4 3 2

(Cis dur)

d mol

4 1 2 3 4 1 2 3 3 2 1 0 3 2 1 0

(F dur)

g mol

3 4 1 2 3 4 1 2 2 1 4 3 2 1 0 3

(B dur)

c mol

3 4 1 2 3 4 1 2 2 1 4 3 2 1 0 3

(Es dur)

f mol

2 3 4 1 2 3 0 1 1 0 3 2 1 4 3 2

(As dur)

b mol

2 3 4 1 2 3 0 1 1 0 3 2 1 4 3 2

(Des dur)

45

dis mol

1 2 3 4 1 1 3 4 4 3 2 1 4 3 2 1

(Fis dur)

ais mol

2 3 4 1 2 3 0 1 1 0 3 2 1 4 3 2

(Cis dur)

d mol

0 1 2 3 4 1 2 3 3 2 1 0 3 2 1 0

(F dur)

g mol

3 4 1 2 3 4 1 2 2 1 4 3 2 1 0 3

(B dur)

c mol

3 4 1 2 3 4 1 2 2 1 4 3 2 1 0 3

(Es dur)

f mol

2 3 4 1 2 3 4 1 1 4 2 2 1 4 3 2

(As dur)

b mol

2 3 4 1 2 3 4 1 1 4 3 2 1 4 3 2

(Des dur)

21. Cvičení.

Postup v sextách.

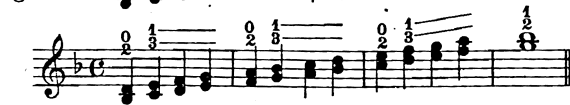
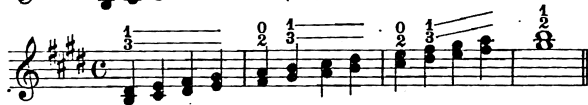
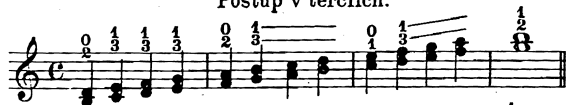

21. Vježba.

Postupak u sextama.

Postup v terciích.

Postupak u tercama.

22. Cvičení v různých dvojhmatech.

22. Vježba sa različitima dvohvatama.

Vynatek z dueta „Věrné milování“ z opery „Prodaná nevěsta.“
Listesso tempo.

Bedřich Smetana.

The musical score is written for six staves. It begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The music consists of continuous sixteenth-note patterns, often beamed in groups of four. The dynamics and performance instructions are as follows:

- Staff 1: *p dolce amoroso* (piano, sweetly, amorously). Includes a *dim.* (diminuendo) marking.
- Staff 2: *poco cresc.* (poco crescendo).
- Staff 3: *dim.* (diminuendo) and *p* (piano).
- Staff 4: *poco cresc.* (poco crescendo).
- Staff 5: *dim.* (diminuendo).
- Staff 6: *p* (piano), *più p* (pianissimo), and *pp* (pianissimo).
- Staff 7: *rall.* (rallentando) and *pp* (pianissimo).

24. Cvičení.

Prvý výjev a sbor z opery „Prodaná nevěsta.“

24. Vježba.

49

Moderato assai.

Bedřich Smetana.

ff (provedení trilků na mandolině) *ff*

Detailed description: This musical score is for the first exercise, 'Moderato assai', by Bedřich Smetana. It is written in G major and 2/4 time. The piece begins with a forte (*ff*) dynamic. The melody consists of eighth notes with a trill on the final note of each measure. A specific instruction '(provedení trilků na mandolině)' is provided for the trill. The piece concludes with a final trill and a forte (*ff*) dynamic.

Allegro molto.

ff *marcato* *f* *f* *cresc.*

Detailed description: This musical score is for the second exercise, 'Allegro molto, marcato'. It is written in G major and 2/4 time. The piece starts with a forte (*ff*) dynamic and a marcato articulation. The melody is composed of eighth notes with accents. The dynamic increases to fortissimo (*f*) and then crescendos (*cresc.*) towards the end.

ff

Detailed description: This is a continuation of the 'Allegro molto, marcato' exercise. It features a forte (*ff*) dynamic and continues the eighth-note melody with accents.

Con vivacita.

p *più p* *più f*

Detailed description: This musical score is for the third exercise, 'Con vivacita'. It is written in G major and 2/4 time. The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The melody consists of eighth notes with accents. The dynamic increases to *più p* and then *più f* towards the end.

Arie z opery „Faust a Markéta.“

Charles Gounod.

Andante.

p espressivo *cresc.* *dolce*

Detailed description: This musical score is for the fourth exercise, 'Andante', by Charles Gounod. It is written in G major and 3/4 time. The piece starts with a piano (*p*) dynamic and an *espressivo* articulation. The melody is composed of quarter notes. The dynamic increases (*cresc.*) and the piece concludes with a *dolce* articulation.

50 Motiv z opery „Faust a Markéta.“
Moderato maestoso.

Charles Gounod.

Arie Siebla z opery „Faust a Markéta.“
Allegretto.

Charles Gounod.

25. Cvičení.
Poloha druhá.

Poloha druhá jest na každé strně o jeden tón výše položená než-li poloha první.

25. Vježba.
Drugi položaj.

Položaj drugi jest na svakoj struni u jeden ton više položen nego jest položaj prvi.

	4 ^{tá} strůna G	3 ^{tí} strůna D	2 ^{há} strůna A	1 ^{ní} strůna E	2 ^{há} strůna A	3 ^{tí} strůna D	4 ^{tá} strůna G
prstoklad prstomet	4 ^{tá} struna G	3 ^{ća} struna D	2 ^{ga} struna A	1 ^{va} struna E	2 ^{ga} struna A	3 ^{ća} struna D	4 ^{ta} struna G

Je-li postup prstokladu na každé strně v tom pořadu jak výše uvedená stupni-
ce C dur, jest to prstoklad polohy druhé.

Ako je postupak prstometeta na svakoj struni u tom redu kao više uvedena ljest-
vica C dur, jest to prstometet položaja drugoga.

„Venezia.“

Moderato.

Ital. národní píseň.

Musical score for "Venezia" in G major, 2/4 time, Moderato. The piece consists of two staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *mf*. The melody is characterized by eighth-note patterns with various fingerings indicated by numbers 1-4. The second staff continues the melody with similar rhythmic and fingering patterns.

„Santa Lucia.“

Moderato.

Neapolská národní píseň.

Musical score for "Santa Lucia" in D major, 2/4 time, Moderato. The piece consists of two staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *p*. The melody features a mix of quarter and eighth notes with fingerings 1-4. The second staff includes a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.') with a repeat sign.

Melodie egyptská.

Moderato.

Z let 2000 před Kristem.

Musical score for "Melodie egyptská" in B-flat major, 2/4 time, Moderato. The piece consists of three staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *mf*. The melody is composed of eighth-note patterns with fingerings 1-4. The second and third staves continue the melody with similar rhythmic and fingering patterns.

26. Cvičení.

Poloha 1^{ní} a 2^{há}.

Zpěv Lidunky z opery: „V studni“

Allegro moderato.

p dolce.

f *p*

ritard. 2^{há} pol. - 3 2 1 4 4 3 2 1 0 1 2^{há} pol. - 2^{há} pol. *coll.*

26. Vježba.

Položaj 1^{ví} i 2^{gi}.

Vilém Blodek.

Duet z opery: „V studni“

Andante.

Vilém Blodek.

p dolce *dolce*

con affetto

2^{há} pol. - 2^{há} pol. 1 2 3 1 2 1 2 3 4 1 3 2 2 3 1 2 3 4 2 3 2 3 1 3 4 1 2 4 3

27. Cvičení. Poloha třetí.

Poloha třetí jest na každé struně položená výše o jeden tón než-li poloha druhá.

4 ^{tá} struna G	3 ^{tí} struna D	2 ^{há} struna A	1 ^{ní} struna E	2 ^{há} struna A	3 ^{tí} struna D	4 ^{tá} struna G
4 ^{ta} struna G	3 ^{ca} struna D	2 ^{ga} struna A	1 ^{va} struna E	2 ^{ga} struna A	3 ^{ca} struna D	4 ^{ta} struna G

hmat VII VI VII IX XI V VII IX XI V VII IX X V VII IX X IX VII V X IX VII V XI IX VII V XI IX VII VI VII

Jo-li postup prstokladu na každé struně v tom pořadu, jak výše uvedená stupnice D dur, jest to prstoklad polohy třetí.

Cvičení v poloze třetí pomocí různých skladeb.

Valčík z opery „Faust a Markéta“

Charles Gounod.

Fine.

27. Vježba. Třetí položaj.

Položaj třetí jest na svakov struni položen více o 1 ton nego položaj drugi.

Ako je postupak prstometu na svakov struni u tom redu kao više uvedena ljestvica D dur, jest to prstomet trećega položaja.

Vježbe u trećom položaju pomoću različitih glazbotvorina.

Meditation. (Ave Maria).

Andante semplice.

Charles Gounod.

p *cresc.* *pp* *cresc.* *pp* *cresc.* *cresc.* *p*
cresc. *f dim.* *p* *cresc.* *molto* *f*
sempre *cresc.* *molto* *f* *tutta forza* *molto* *maestoso* *f* *dim.* *p*

Arie z opery: „Carmen“

Allegro moderato.

Georges Bizet.

pp *cresc.*
cresc.
f *ff* *rit.* *p*

Poslední růže... (vločka z opery „Marta.“)
Andante.

Irská nár. píseň.

Two staves of musical notation in G major (one sharp). The first staff contains the main melody with various fingerings (1-4) and accents. The second staff continues the melody, including a section marked 'ad lib.' and 'a tempo'.

29. Cvičení.

Poloha pátá.

Poloha pátá jest na každé struně o jeden tón vyšší než-li předchozí poloha čtvrtá.

	4 ^{tá} struna G	3 ^{tí} struna D	2 ^{há} struna A	1 ^{ví} struna E	2 ^{há} struna A	3 ^{tí} struna D	4 ^{tá} struna G
prstoklad	4 ^{tá} struna G	3 ^{ea} struna D	2 ^{ea} struna A	1 ^{va} struna E	2 ^{ea} struna A	3 ^{ea} struna D	4 ^{tá} struna G
prstomet	2 1 2 3	4 1 2 3	4 1 2 3	4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1	4 3 2 1

hmat hvat X IX X XII XIV VIII X XII XIV VIII X XII XIII XII X VIII XIII XII X VIII XIV XII X VIII XIV XII X IX X

Je-li postup prstokladu na každé struně v tom pořadu jako jest výše uvedený F dur, jest to prstoklad polohy páté.

29. Vježba.

Položaj peti.

Položaj peti jest na svakoj struni položen više o 1 ton nego prijašnji položaj četvrti.

Ako je postupak prstometu na svakoj struni u tom redu kao više uvedena ljestvica F dur jest to prstomet petoga položaja.

Motiv z arie z opery „Židovka.“

F. Halevy.

Two staves of musical notation in F major (no sharps or flats). The score includes dynamic markings such as *p* (piano) and *mf* (mezzo-forte), along with various fingerings and accents.

30. Cvičení. Poloha šestá.

Poloha šestá jest na každé struně o jeden tón vyšší než-li předchozí poloha pátá.

30. Vježba. Položaj šesti.

57

Položaj šesti jest na svakoj struni položen više o 1 ton nego prijašnji položaj peti.

prstoklad
prstomet

4 ^{tá} struna G	3 ^{tí} struna D	2 ^{há} struna A	1 ^{ní} struna E	2 ^{há} struna A	3 ^{tí} struna D	4 ^{tá} struna G
4 ^{tá} struna G	3 ^{ca} struna D	2 ^{ga} struna A	1 ^{va} struna E	2 ^{ga} struna A	3 ^{ca} struna D	4 ^{tá} struna G

stupoň
stupanj XII XI XII XIV XVI X XII XIV XVI X XII XIV XV X XII XIV XV XIV XII X XV XIV XII X XVI XIV XII X XVI XIV XII XI XII

Je-li postup prstokladu na každé struně v tom pořadu jako jest výše uvedený G dur, jest to prstoklad šesté polohy.

Ako je postupak prstometeta na svakoj struni u tom redu kao više uvedena ljestvica G dur jest to prstomet šestoga položaja.

Vyňatek z arie „Čarostřelec“

C. M. Weber.

Adagio.

Oktávy.
Oktave.

Čisté primy.
Ciste prime.

31. Cvičení v troj a čtverzvucích.

31. Vježbe u trečkama i četvrtkama.

C dur *a mol* *G dur* *e mol* *D dur* *h mol* *A dur* *fis mol* *E dur*
cis mol *F dur* *d mol* *B dur* *g mol* *Es dur* *c mol* *As dur* *f mol*

Výňatek z baletu k operě: „Prodaná nevěsta.“

Vivace.

Bedřich Smetana.

p
cresc. *f*
ff *sf* *sf* *sf* *f* *sf*

Maestoso.

sem, ure

ff *sf* *sf* *sf*

Moderato molto.

pp *dolce*

espressivo *dim.*

p cresc. *f dolce*
cresc. più f *dim. molto legato* *pp*

Kde domov můj? Česká hymna.

Vznešeně.

Fr. Škroup.

p *f* *p* *f*
 Poloha 4^{tá}
 Položaj 4^{tá}
p *f* *p* *f*